

Jog & Fegyver

Terveink szerint mostantól egy új jogi rovattal állunk Olvasóink rendelkezésére. Ennek legfőbb oka, hogy a fegyverek megszerzése, tartása, viselése és használata minden időben szabályozott tevékenység volt és a fegyverek tényleges használatának is voltak mindig jogi következményei. Ezt a kettősséget kívánjuk ebben a rovatban bemutatni, különös tekintettel a jogkövetkezményekre, melyek alapjául minden esetben jogerős bírói ítéletek szolgálnak.

Nincs előzetes tematikánk és koncepciónk. A rovat igyekszik átfogó képet adni a lőfegyverek tartásával kapcsolatos múltbeli szabályozásokról - esetlegesen a külföldi szabályokat is ismertetve -, de ezt nem cikksorozatként teszi, hanem a rovat szerkesztőjének ötlete alapján, ám mindenkor szem előtt tartva azt a követelményt, hogy az Olvasó részére hasznos információt nyújtsunk. A jogi rovat első cikke egy elmúlt időszak szabályait dolgozza fel és elemzi.

Fegyvertartási szabályok a két világháború között

Milyenek is voltak az úgynevezett boldog békeidők lőfegyvertartásának szabályai? Egyszerűek, mentesek a túlszabályozástól és ésszerűek, pedig az I. világháborút lezáró trianoni békeszerződés (1921. évi XXXII. tv. 118 cikk) mindennemű fegyvernek, lőszernek az országba történő behozatalát, illetve kivitelét megtiltotta és a tilalom megszegőit kihágás címén maximum 2 hónapig terjedő elzárással is büntethették (boldog békeidők). Az 1927. évi XI. tv. mégis engedélyezte a nitrocellulóz vagy nitroglicerin összetételű vadászlőpor, vadász- és sportfegyverek részére készült töltényekben történő ki- és behozatalát. Feltétel volt, hogy ezek hadi fegyverekbe használhatatlanok legyenek.

A polgári lőfegyverek tartását miniszterelnöki rendelet határozta meg (9862/1920). Az engedélyt a rendőrhatalóság (vagyis községekben a járási főszolgabíró, városokban a városi rendőrkapitány, Budapesten a főkapitány) adta ki, mégpedig külön vásárlási, tartási és viselési

engedély formájában, ahol a viselési engedély minden esetben feltételezte a tartási engedélyt, de ezeket egy okiratba is lehetett foglalni.

Ki kaphatott ekkor ilyen engedélyt?

- a) Aki legalább 10 éve magyar állampolgár.
- b) Teljes korú, vagy olyan 18. évet betöltött kiskorú, akiért atyja, avagy gyámja felelősséget vállal, feltéve, hogy a felelősségvállaló megfelel a lőfegyvertartási feltételeknek (ekkor a nagykorúság 21 évtől kezdődött).
- c) Feddhetetlen előéletű és a hazafiság tekintetében sem esik vagy esett kifogás alá (pl. 1919-ben).
- d) Nem szenved olyan testi vagy elméleti fogyatkozásban, mely őt a lőfegyver kezelése terén megbízhatatlanná tenné (orvosi igazolás nem kellett).

Az engedély kiadását a rendőrhatalóság „megbízhatatlanság” címén tagadhatta meg, ugyanakkor nem tettek különbséget a fegyverhasználati célja között. A tartási, viselési engedélyben is csak a fegyverazonosító adatait tüntették fel a viselőjén kívül, de azt nem, hogy mi célt is szolgál. A rendelet nem határozta meg még csak általánosan sem, hogy milyen fegyvert hogy lehet szállítani, viselni, használni, tárolni, mert a szabályozás alapja az volt, hogy aki a szabályoknak megfelel, vagyis megbízható és nem szenved szellemi fogyatkozásban, az felelősséggel fogja tartani, viselni a fegyverét és ezáltal nem szükséges fölösleges szabályozásnak alávetni.

A tartható fegyverek darabszáma semmilyen tekintetben nem esett korlátozás alá. A tartási-viselési engedélyek visszavonásig voltak érvényesek. Érdekessége a szabályozásnak, hogy kizárólag a kereskedési engedélyek voltak illetékkötelesek. Az egyének számára lőfegyver- és lőszervásárlási, külföldre szállítási és behozatali engedélyek 1929-től illetékmentesek voltak.

A vadászfegyverek tartási szabályai teljesen fordítottja volt a jelenleginek, ugyanis a jogszabály kimondta, hogy vadászjegyet nem kaphat, akinek lőfegyvertartási engedélye nincs, ugyanakkor a kiadott vadászlőfegyver-tartási engedély nem volt visszavonható azon a címen, hogy az illetőnek nincs vadászterülete saját tulajdonban vagy haszonbérletben (ekkor még nem voltak bérkilövő társaságok), így elsődleges volt a fegyvervásárlási jog a vadászati jogosultsággal szemben.

A kereskedelem ugyanakkor lényegesen bonyolultabb volt. Egyrészt, mert a forgalom jelentős részét a vadászfegyverek és lőszeresek adták ki és ekkor alapvetően mindenki saját töltésű vadászlőszert használt, másrészt a lőpor állami egyedárúsága miatt, vagyis lőport csak az állam állíthatott elő és osztotta szét a kereskedőknek a megállapított havi lőporilletmény szerint.

Hogy milyen büntetés várt a fegyvertartás szabályainak megszegőire?

Egy (1) hónapig terjedő elzárással volt büntethető, aki fegyvert, lőszert nagyobb mennyiségben titkon megszerzett, hatóságilag tiltott fegyvert készített, megszerzett vagy forgalomba hozott, illetve a kormány által tiltott időben külföldre szállított. Úgyszintén az is, aki engedély nélkül nyilvános lövöldét nyitott.

Pénzbüntetésre ítélték, aki hatósági tilalom ellenére valamely község területén vagy ennek közelében lőtt, illetve aki lőfegyverét olyan személynek adta át, aki a fegyver kezelésére szükséges jártassággal vagy értelmi tehetséggel nem bírt.

Tehát a két háború között mindazon polgároknak lehetett lőfegyver, akik megbízhatóak voltak, a rendőrségi nyilvántartásban sem politikai, sem egyéb okból nem szerepeltek és természetesen meg tudták fizetni a fegyverek akkori árát. Megjegyzendő, hogy voltak úgynevezett fényűzési fegyverek, melyek sem sport, sem vadászati, sem önvédelmi célt nem szolgáltak. Ide tartoztak a fegyvergyűjtemények, valamint a párbajfegyverek. Ez utóbbiak különösen jelentősek voltak, hiszen az egész korban érvényben volt az 1897-es első kiadású Clair Vilmos-féle Párbaj Codex, mely a lőfegyverek egy azóta elfeledett használati módját szabályozta. Ezen használati módnak a gyakoriságán nem változtatott az a tény, hogy a korabeli büntetőjog a párbajt büntetni rendelte (*a büntetés mértéke különböző időtartamú államfogház volt, melynek szigoráról elég annyit megjegyezni, hogy jogszabály előírta: a fogva tartott napi 5 liter bornál többet nem hozathatott be és az erkölcsösség jegyében egyszerre csak egy hölgy látogatót fogadhatott magánzárkájában*). Ám, aki a párbajozók által kölcsönösen megállapított szabályokat szegve ölte meg ellenfelét, szándékos emberölés miatt került bíróság elé (1878 évi V. tc. 299. §).

A pisztolypárbaj nem korlátozódott a sima csövű fegyverekre, bizonyos esetekben lehetőség volt huzagolt csövű pisztolyok használatára is. (*A pisztolypárbajok korabeli szabályairól és történetéről egy későbbi számunkban lesz részletesen szó.*) Nem voltak privilegizált (alanyi

jogon, állásuknál fogva) fegyvert tartó személyek és a közhiedelemmel szemben a hadsereg és egyéb fegyveres szervek tagjainak is rendőrhatósági engedélyre volt szükségük a nem szolgálati lőfegyverek tartása céljából.

A jogalkotó a fő célpontnak viszont az illegálisan tartott fegyvereket tekintette és ezt jogszabályban is rögzítette. A jogtalanul birtokolt vagy elrejtett lőfegyverek felkutatása végett jogosultak a rendőrhatóságok alapos gyanú esetében személymotosztást, házkutatást, sőt szélesebb körű nyomozásokat (razziákat) is elrendelni és azon fogantatásuk körül szükség esetében a katonai karhatalmat is igénybe venni - mondta ki a jogszabály.

Összegzésképpen megállapíthatjuk, hogy egy rendkívül korszerű, a polgárokat feleslegesen nem terhelő és főleg nem szabályozó rendelkezés volt a korabeli, mely nemcsak a polgárok önvédelmi lehetőségeit fejlesztette, de jelentős mozgásteret biztosított a vadászatnak és a lövészsportok fejlődésének is.

Dr. Bokros Gábor
ügyvéd